

Волошина Ю.О.,

головний спеціаліст відділу забезпечення роботи адміністративної комісії апарату виконавчого органу КМР (КМДА)

Особливості кримінально-правової кваліфікації об'єктивної сторони складу злочину незаконного збагачення

Найбільш суспільно небезпечним видом корупційного правопорушення є незаконне збагачення тому, що злочинне діяння завдає шкоди економічній стабільності, інтересам держави, авторитету органу державної влади та місцевого самоврядування та суспільним цінностям та інтересам.

На основі аналізу змісту ст. 368-2 Кримінального кодексу України [1], доходимо висновків, що об'єктивною стороною незаконного збагачення є:

1) суспільно небезпечне діяння, що виявляється у набутті уповноваженою особою у власність активів у значному розмірі, при цьому примітка до статті розкриває сутність активів у значному розмірі як грошових коштів або іншого майна та доходів від них, якщо вартість зазначених коштів або доходів перевищує одну тисячу неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Тобто, протягом зайняття уповноваженою особою посади у органі державної влади або місцевого самоврядування вона свідомо примножувала свої активи шляхом вчинення незаконних дій по набутті та передачі таких активів, не має значення, що саме грошові кошти, доходи або майно отримувала уповноважена особа, підтверджений факт набуття у власність таких активів є підставою для проведення службового розслідування по відношенню до цієї особи. При цьому, здійснювати кваліфікацію незаконного збагачення у значному розмірі слід, виходячи з неоподаткованого мінімуму доходів громадян, передбаченому чинним законодавством, а саме приміткою до ст. 368 Кримінального кодексу України на час вчинення такого незаконного збагачення.

2) необхідність підтвердження законних підстав набуття такого майна, доходів або грошових коштів. В той же час, законодавець не встановлює перелік зазначених підстав та доказів, якими мають бути підтвердженні зазначені кошти та доходи, у разі виявлення їх в уповноваженій особі. Вбачається, необхідним здійснити правове регулювання цієї правової колізії шляхом визначення переліку підстав та їх законності. Тобто, у разі встановлення факту набуття у власність активів, для уповноваженої особи є важливим захистити себе при пред'явленні підозри, тому законодавець встановив необхідність доведення законних підстав отримання активів уповноваженою особою.

3) передача активів набутих уповноваженою особою будь-якій іншій особі. Таким чином, законодавець встановив, що не має принципового значення, кому саме передаються набуті активи, визначивши будь-яких інших осіб. В той же час, не визначивши конкретного переліку інших осіб. Необхідним є внесення відповідних змін у чинне законодавство, зокрема доповнення приміткою чинного Кримінального кодексу України, яка визначила коло інших осіб, яким може бути передано набутті незаконним шляхом активи.

4) набуття активів вчинені службовою особою, яка займає відповідальне становище або особливо відповідальне становище. Визначення службової особи регулюється приміткою до ст. 364 Кримінального кодексу України [2]. Відмінність між службовими особами, що займають відповідальне становище та службовими особами, що займають особливо відповідальне становище полягає у колі суб'єктів на яких поширюється кримінальна відповідальність. Вчинення службовою особою, що займає відповідальне становище є кваліфікуючою ознакою, та передбачає меншу санкцію по незаконному збагаченню, а вчинення службовою особою, що займає особливо відповідальне становище є особливо кваліфікуючою ознакою, яка передбачає більшу кримінальну відповідальність по цій статті.

Аналізуючи диспозицію статті 368-2 Кримінального кодексу України, доходимо висновку, що для встановлення об'єктивної сторони злочину незаконного збагачення має значення основна ознака об'єктивної сторони, а саме суспільно небезпечне діяння. В той же час, серед факультативних ознак об'єктивної сторони незаконного збагачення матиме значення час, тобто період протягом якого особа набувала активи. Інші факультативні ознаки об'єктивної сторони незаконного збагачення принципового значення для кримінально-правової кваліфікації не матимуть. Слід звернути увагу, що визначення об'єктивної сторони незаконного збагачення викладені у Конвенції ООН проти корупції [1] безпосередньо співпадають із чинним Кримінальним кодексом України.

Список використаних джерел

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (укр/рос)//Міжнародний документ від 31.10.2003 р.

2. Кримінальний кодекс України: Кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III // Відомості Верховної Ради України офіційне видання від 29.06.2001. – № 25. – стаття 131